

Vasile GHICA

Cocuța, fiica poetului Conachi, a salvat Unirea Principatelor

Să rememorăm telegrafic evenimentele istorice care au precedat Unirea Principatelor din 1859. În martie 1857, Nicolae Vogoride – soțul Cocuței, fiica importantului poet premodern – a fost investit de turci în demnitatea de caimacam (locțiitor de domnitor) al Moldovei. Imediat au început certuri cumplite între cei doi soți, deoarece Vogoride era un înverșunat antiunionist. Cocuța s-a retras la Țigănești (lângă Tecuci). Revenea în Iași doar când obligații protocolare îi impuneau acest lucru.

În urma Convenției de Pace de la Paris, cele șapte puteri garante (Franța, Anglia, Prusia, Austria, Turcia, Rusia, Sardinia) acceptaseră ca cele două provincii românești să se unească, nu înainte de a fi consultat, printr-un scrutin (divanurile Ad-hoc), electoratul. Vogoride falsifică în mod brutal rezultatul testului din 19 iulie 1857. Pentru puterile garante doleanțele românilor erau definitiv compromise. Demersurile insistente ale unioniștilor au rămas fără rezultat. Lipseau dovezile certe. Cu prilejul unei descinderi la Iași, Cocuța găsește în seiful soțului niște scrisori compromițătoare, venite de la Înalta Poartă și de la ambasadorul Turciei la Londra. În unele era sfătuit cum să-i obstrucționeze pe unioniști și să falsifice rezultatul scrutinului, iar în altele era felicitat pentru „performanțele” obținute. Dovezile erau incontestabile. Cocuța nu a ezitat nicio clipă. Nu o interesa demnitatea de primă doamnă a Moldovei, care o aștepta. Rămăsese cu trei copii minori și cu averea drastic dijmuită de soțul ei. Chemarea țării a fost mai puternică. Am mai spus-o: gestul ei nu este cu nimic mai prejos de cel al legendarului Ioana d'Arc, marea salvatoare a Franței medievale. Prin Costache Negri, fratele vitreg al Cocuței, și Dimitrie Rallet, scrisorile ajung la ambasadorul Franței la București și apoi la revista „Steaua Dunării”, de la Bruxelles. Europa a luat foc. Înalta Poartă este nevoită, în cele din urmă, să accepte repetarea scrutinului sub stricta supraveghere a puterilor garante. Rezultatele au marcat, de data aceasta, unanimitatea unioniștilor. Drumul spre marele vis al unirii s-a netezit instantaneu și a devenit realitate pe 24 Ianuarie 1859.

Din păcate, în entuziasmul lor fără margini, unioniștii nu s-au grăbit să-i adreseze eroinei prea multe elogii, deși le merita cu

prisosință. Gândind contrafactual: ce se alegea, oare, de principatele noastre dacă gestul ei divin nu ar fi avut loc? Unirea s-ar fi amânat sine die. Ne-ar fi lipsit din istorie momentul Cuza și, după regula domnului, monarhia, Independența, Marea Unire etc.

Nimeni nu mai poate să nege acum meritele istorice ale Cocuței fără să se acopere de ridicol. La un sfert de mileniu după Mihai Viteazul, ea a pus piatra fundamentală a unirii românilor. Termenul Mica Unire este eronat, pentru că ne poate sugera un fenomen secundar, neînsemnat. De fapt aici s-au coagulat germenii Marii Uniri. Ce ar mai fi de făcut, în ceea ce ne privește pe noi, acum? Evident, trebuie să o ajutăm să intre, cât mai grabnic, în conștiința poporului român. Spre regretul nostru, ingratitudea unor istorici și dezinteresul instituțiilor cu importante atribuții în domeniu (școală, media, cultură etc.) sunt de neînțeles.

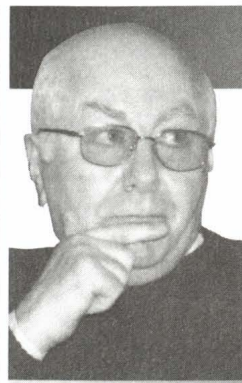
Iată și o rază de lumină. Cu un an în urmă, am trimis la Ministerul Educației și Cercetării Științifice un pliant despre Cocuța, realizat împreună cu Fundația „Pelin” din Tecuci. (Eroina s-a născut și a trăit o parte din viață la Țigănești, la 3 km. de Tecuci.) Spre cinstea diriguitorilor acestei instituții, textul a fost trimis celor 7500 de școli gimnaziale și liceale din țară, cu recomandarea de a fi dezbătut cu elevii. Mai mult: la solicitarea noastră, S. C. Gifarm (patroni, Gina și Pintilie Bute) a achitat suma necesară realizării unui bust. Cunoscutul sculptor Dan Mateescu și-a făcut treaba bine și repede. Ne-am împotmolit deocamdată în hățșul birocratic (avize, schițe, contracte etc). Evident, nu vom renunța. Cocuța trebuie să fie înălțată pe soclul recunoștinței naționale. Rugăm cadrele didactice să le vorbească elevilor din toate clasele și chiar copiilor din grădinițe despre eroina noastră și să le pună în piept cocarde cu chipul ei, pe care să le așeze apoi cu pietate acasă, pe masa lor de lucru.

Am intrat în anul Centenarului Marii Uniri. Există pericolul să compromitem acest sfânt eveniment prin festivism și demagogie. După năucitoarele rătăcirii post-revoluționare, e timpul să elucidăm relația dintre patrie și individ. Patriotismul nu înseamnă declarații sterile și pompoase. El presupune ca fiecare individ să-și facă munca lui la timp și în mod responsabil, să prețuiască marile valori ale neamului și să-și direcționeze viața în lumina experienței acestora, pentru că popoarele care nu-și respectă trecutul nu au niciun viitor. Să ne selecționăm conducătorii din rândul acelor profesori de demnitate și energie națională capabili să gestioneze corect complicata problematică internă și externă a interminabilei noastre tranziții. Să nu le mai permită extremiștilor și denigratorilor străini să ne jignească și să ne umilească, uneori, chiar la noi acasă.

Decodată corect, lecția de înalt patriotism a Cocuței poate contribui la redășteptarea poporului român. „Acum ori niciodată.”

varia

Constantin CĂLIN

Sertarul cu fișe

Între „Dosare” (2)

• „Întristarea [prima din cele patru feluri ale mîhnirii] este mîhnirea care te face fără glas” (v. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, p. 75).

• Ce simplu-i de spus și cît de greu de demonstrat e că pe Bacovia l-a promovat Timpull!

• Spre norocul lui, Bacovia nu a crezut niciodată că lumea stă cu ochii pe scrisul său. Chiar cînd ți se spune că interesezi, înțelept e să te îndoiești de asta.

• Versul „Compozitor de vorbe”, prezent de două ori în „Perpetuum mobile”, sună... franțuzește. Seamănă cu o formulă întîlnită în „Discursul de recepție la Academia Regală belgiană” al lui Colette (despre Valere Gille): „Musicien des mots, inséparable d'une noblesse classique, c'est par pure modestie qu'il...” (v. *Oeuvres complètes*, Flammarion, 1973, p. 71).

• Nu cred că vreun dicționar a inclus în explicațiile date termenului *plumb* exemple ca acestea: „Cum va fi anul 1935? Ce spune un ghicitor în plumb topit”. Și: „Alte precizări. Ce spune d-na Florida [din Paris] care ghicește în plumb topit” (v. *Dimineața*, 31, 10063, 2 ianuarie 1935, p. 4; 5). În redacție, biroul meu a fost, mai bine de un deceniu, deasupra stereotipului. Am intrat de cîteva ori acolo. Lucioase, picăturile de plumb topit căzute pe podea aveau, într-adevăr, forme dintre cele mai curioase, incitante pentru cineva înclinat să vadă în ele ceva misterios. Din același număr de ziar am aflat că erau și precizătoare în „pete de cerneală” și în „flori”.

• „Dacă privești arta drept creație, trebuie să-i atribui și o valoare etică” (v. Liviu Rebreanu, „Cred”, în *Opere*, 15, p. 163). Bacovia e, de asemenea, printre cei ce i-o atribuiam. Etica este legătura, uneori invizibilă, dintre cei mari.

• În raport cu promoțiile succesive de contemporani, Bacovia e, mereu, și înainte și în urmă: e înainte, fără a apărea totuși ca „toboșar”, și e în urmă, fără a fi perceput ca „reacționar”.

• Un abuz, nu o dată, demonstrațiile gen „Cutare – contemporanul nostru” strîmbă perspectivele, falsifică.

• E o prostie (din păcate o aud și la așa-ziși oameni de cultură) că băcăuanii sînt *ipso facto* „bacovieni”. Asta înseamnă a nu face diferența între recuzita bacoviană și sufletul bacovian. Recuzita bacoviană fără sufletul bacovian e moartă. Iar sufletul bacovian este produsul unor elemente diverse, cele mai multe dispărute, al unui „climat” care nu se poate repeta.

• Despre „influențe” trebuie vorbit nuanțat, niciodată cu determinări mecanice. Filtrate de temperamente, lecturile comune au, la înși din aceeași generație, efecte diferite. „Am citit în tinerețe pe Rimbaud, Baudelaire, Laforgue și alții”, zice Bacovia în al doilea interviu acordat lui I. Valerian (v. *Opere*, Ed. „Minerva”, 1978, p. 436). „Citesc pe

Jules Laforgue/ Și pe Arthur Rimbaud”, scrie, la rîndul său, într-o „spovedanie”, Ion Minulescu (v. Ion Pillat și Perpessiciu, *Antologia poezilor de azi*, 2, Ed. „Cartea Românească”, 1925, p. 40). Dacă faci comparație între poeziile celor doi, una dintre aceste declarații pare falsă. Deși „stimulentele” au fost aceleași, rezultatele n-au fost asemănătoare.

• Revizitîndu-mi „atelierul”, am găsit, acoperit de altele, un dosar cu originalele cîtorva articole despre Bacovia, cerute de mine pentru *Ateneu*. Printre ele un manuscris (dactilogramă corectată) de-al lui Petru Popescu: „Rînduri epigonice despre Bacovia”, apărut în nr. 9, septembrie 1973. De ce „epigonice”? Pentru că – prețea el – despre Bacovia s-ar fi spus deja totul; „ceva nou e aproape imposibil”. N-a avut dreptate: de-atunci, numai cărți s-au scris o duzină, plus sute de articole. Ba chiar în „rîndurile” sale sînt observații de o remarcabilă acuitate. Autorul *Firelor de jazz* și al romanului *Prins* explică, de pildă, succesul lui Bacovia prin „perenitatea «prizei directe»” și face, printre primii, o listă cu versurile ce se știu de foarte mulți, comentînd capacitatea poetului de a pune în circulație formule memorabile astfel: „Bacovia din acest punct de vedere e foarte original – poezii de-ale lui pe dinafară se știu mai puțin; nu e un poet de recitat. Dar frazele lui, de o încîntătoare seriozitate, se țin minte, tocmai pentru că în aparenta lor lipsă de adîncime se poate înscrie pe neașteptate o mare problemă, o răscruce a existenței, o atmosferă pe care o compune viața, și căreia, deodată, versul ținut minte cine știe de ce, îi devine definiție ideală”. Subliniind că „în general [Bacovia] nu e un poet «de mijloace», ci de comunicări”, Petru Popescu se distanțea, apoi, de colegii săi de generație, dintre care mulți îmbrățișaseră (și se străduiau s-o demonstreze) teza că e „laborios”.

• Pe lista celor cărora le plăceau poeziile lui Bacovia trebuie trecut și Ion Țuculescu. Nu-mi amintesc s-o fi făcut undeva. Bolnav, acesta o ruga pe soția sa să i le citească. „Îi citeam – relata ea într-un interviu – nuvele, romane, poeziile lui Bacovia. [...] Îi citeam și din Caragiale” (cf. Ion Anghel, „Mărturie despre Ion Țuculescu”, în *Luceafărul*, nr. 1, 1 ianuarie 1972, p. 3). La prima lectură a textului, n-am sesizat însă un lucru: pictorul acorda aceeași semnificație unor culori ca și Bacovia. În al doilea interviu dat lui I. Valerian, vorbind despre „culori obsedante”, poetul spusese: „Roșu e sîngele, e viața zgomotoasă” (v. *Opere*, Ed. „Minerva”, 1978, p. 431). Sigură de felul în care Țuculescu le înțelegea, soția lui arăta că și pentru el, de pildă, „Roșul reprezenta viața. Verdele era culoarea speranței. [...] Violetul reprezenta melancolia” (*Ibidem*).